

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Projekcja dochodów wybranych działalności produkcji roślinnej na 2014 rok – uzyskane wyniki

Dr inż. Aldona Skarżyńska

Zakład Rachunkowości Rolnej, IERiGŻ-PIB

22 czerwca 2012 r.

Wyniki działalności w zależności od intensywności uprawy (dane rzeczywiste)

Działalność	Lata badań	Wielkości na 1 ha - jako relacja I kw. / IV kw., w %					
		Plon	Dawka NPK	Koszty bezp.	Nad. bezp.	Koszty ogółem	Wsk. opłacal.
Pszenica ozima	2006	74,4	31,0	39,7	101,1	56,4	128,6
	2008	65,0	41,5	44,3	71,0	56,7	106,5
Żyto ozime	2006	61,4	26,3	30,7	112,8	51,5	130,4
	2008	69,3	31,2	31,5	103,3	42,0	159,2
Pszenżyto ozime	2006	76,7	21,9	28,4	161,4	53,6	155,4
	2009	72,2	30,2	33,0	131,8	41,6	172,3
Jęczmień jary	2007	91,4	30,6	42,2	112,4	66,7	133,0
	2009	83,0	20,0	35,6	149,4	47,1	162,5
Rzepak ozimy	2006	78,6	69,4	43,4	125,9	54,9	143,5
	2008	78,5	54,9	43,2	102,0	55,1	137,6
Buraki cukrowe	2007	105,8	76,8	56,9	143,4	75,9	134,6
	2009	95,9	64,6	59,0	123,9	74,2	126,9

I kw. - 25%
gospodarstw z dolnym
poziomem kosztów
bezpośrednich, niska
intensywność uprawy

IV kw. - 25%
gospodarstw z górnym
poziomem kosztów
bezpośrednich, wysoka
intensywność uprawy

Efektywność wykorzystania nawozów

Źródło: Hirel et al. (2007): Journal of Experimental Botany 58

Szacuje się, że intensyfikacja rolnictwa w ostatnich 40 latach spowodowała:

- **2-krotny wzrost globalnej produkcji żywności**
- **5-7-krotny wzrost zużycia NPK**

W konsekwencji nastąpiło:

- **2-3-krotne zmniejszenie efektywności wykorzystania składników nawozowych w produkcji roślinnej**
- **2-3 razy więcej NPK jest potrzebne do produkcji 1 kg żywności niż 40 lat temu**

Rośliny pobierają z zastosowanej dawki:

Źródło: Tilman et al. (2002): Agricultural sustainability and intensive production practices. Nature 418

azotu – 30-50%

fosforu – około 45%

Wskaźniki zmian wybranych składników kosztów, wg projekcji na 2014 r.

Wyszczególnienie	<u>2012</u> średnia z lat 2006-2011*	<u>2013</u> 2012	<u>2014</u> 2013	<u>2014</u> średnia z lat 2006-2011*
Materiał siewny:				
pszenicy ozimej	104,4	104,2	104,0	113,1
żyta ozimego	105,0	104,7	104,5	114,9
jęczmienia jarego	104,5	104,3	104,1	113,4
rzepaku ozimego	106,2	105,8	105,5	118,6
buraków cukrowych	103,4	103,3	103,2	110,2
Nawozy mineralne	104,8	104,5	104,3	114,2
Środki ochrony roślin	101,1	101,0	101,0	103,2
Energia elektryczna	104,6	104,4	104,2	113,7
Paliwo napędowe	104,4	104,2	104,0	113,0
Remonty**	103,4	103,3	103,2	110,1
Usługi rolnicze	104,0	103,8	103,7	111,8
Odsetki od kredytów	97,6	97,7	97,9	93,3

* Dane skorygowano wskaźnikami zmian wyznaczonymi na podstawie funkcji trendu.

** Według zmiany cen materiałów budowlanych i usług remontowo-budowlanych.

**Projekcja zmian wartości produkcji i kosztów ogółem w 2014 r.
w stosunku do średniej bazowej (w %)**

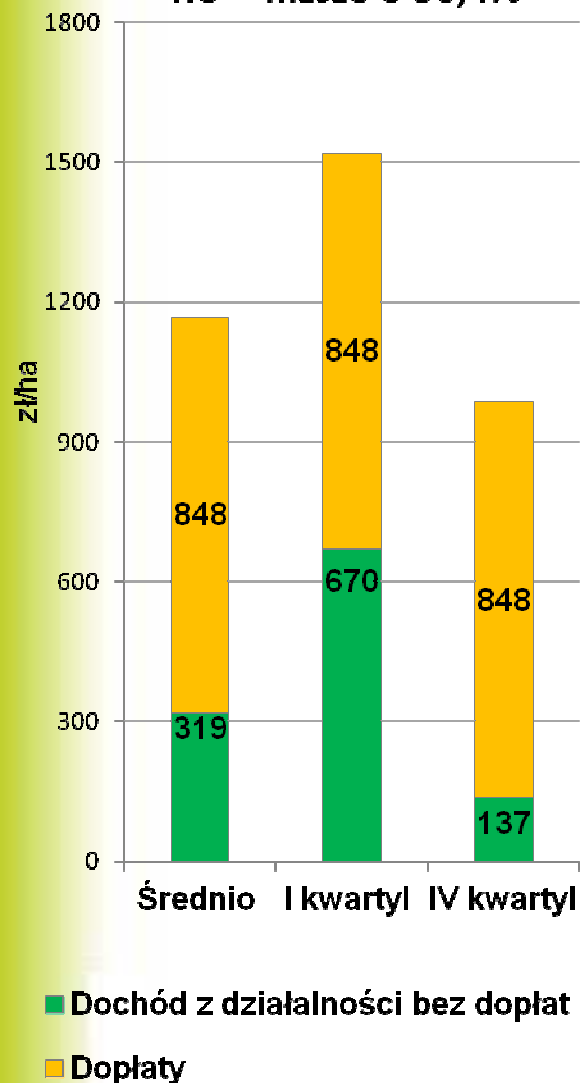
Projekcja opłacalności produkcji w 2014 r.

	Wsk. zmian, 2014 r.		Wsk. opłacalności, 2014 r.		
	WP	KO	średnio	I kwartył	IV kwartył
Pszenica oz.	109,4	112,1	140,9	164,3	136,9
Żyto oz.	109,6	112,9	120,2	170,8	106,3
Jęczmień j.	106,9	112,4	135,6	166,6	116,6
Rzepak oz.	110,6	112,5	119,6	145,2	104,1
Buraki cuk.	112,6	111,8	116,8	134,3	103,9

Żyto ozime, wg projekcji na 2014 r. **wskaźniki zmian w stosunku do średniej z lat 2006-2011**

I/IV kw. KB – niższe 70,3%
KO – niższe o 56,4%

Wyszczególnienie	Średnio w próbie	Grupy gosp. - kwartyle kosztów bezpośred.	
		Dolny - I	Górny - IV
Dochód z dział. bez dopłat	96,0	105,8	78,3
Dochód z dział. (z dopłatami)	107,6	109,3	106,5
Wskaźnik opłacalności (WP/KO)	97,1	97,2	97,5
Dochód z dział. bez dopłat /1 dt	95,1	104,8	77,6
Koszty ogółem na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	117,6	107,0	144,0
Dopłaty na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	117,5	106,1	144,3

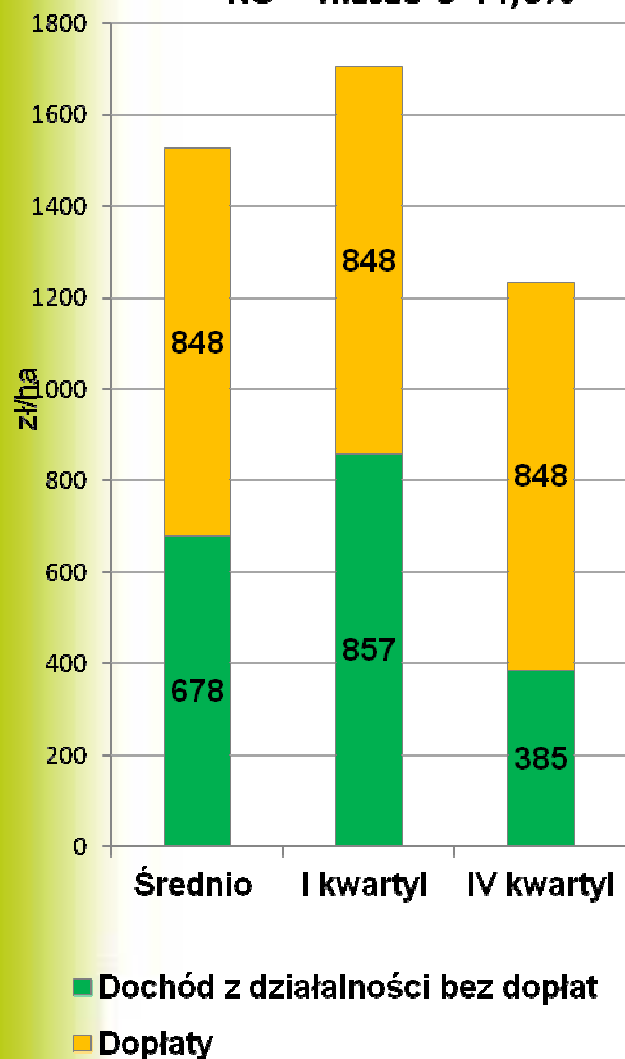
Wskaźnik opłacalności 120,2 170,8 106,3

Jęczmień jary, wg projekcji na 2014 r. wskaźniki zmian w stosunku do średniej z lat 2007-2011

I /IV kw. KB – niższe o 61,3%

KO – niższe o 44,6%

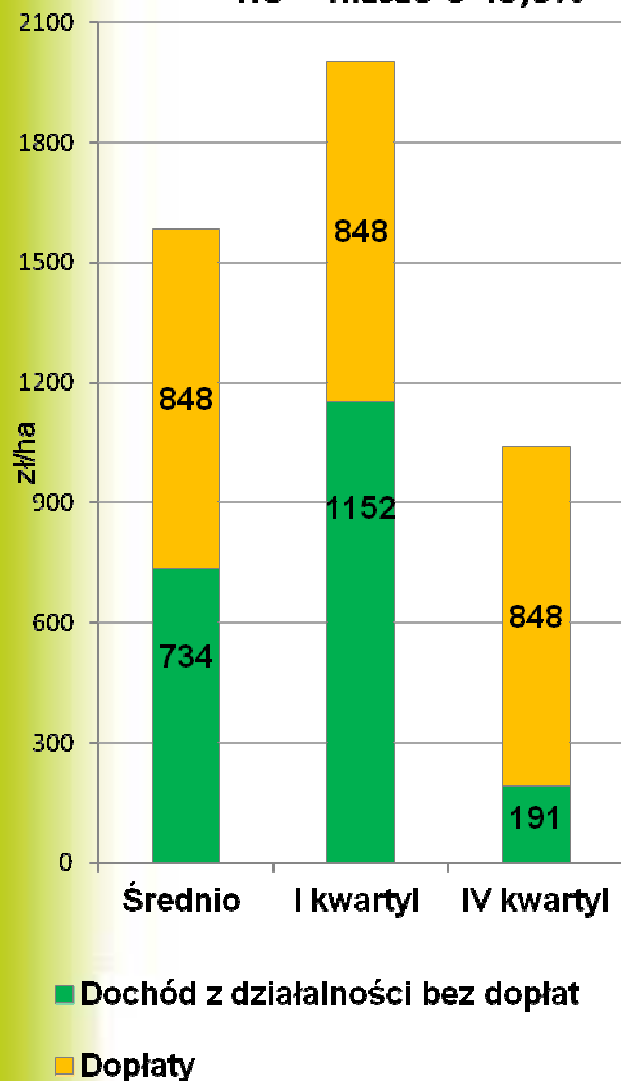
Wyszczególnienie	Średnio w próbie	Grupy gosp. - kwartyle kosztów bezpośred.	
		Dolny - I	Górny - IV
Dochód z działal. bez dopłat	93,9	99,7	83,0
Dochód z działal. (z dopłatami)	101,0	103,5	98,4
Wskaźnik opłacalności (WP/KO)	95,0	95,3	95,2
Dochód z działal. bez dopłat /1 dt	93,4	99,1	82,5
Koszty ogółem na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	119,8	112,4	135,3
Dopłaty na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	114,6	108,0	129,7

Wskaźnik opłacalności 135,6 166,6 116,6

Rzepak ozimy, wg projekcji na 2014 r., wskaźniki zmian w stosunku do średniej z lat 2006-2011

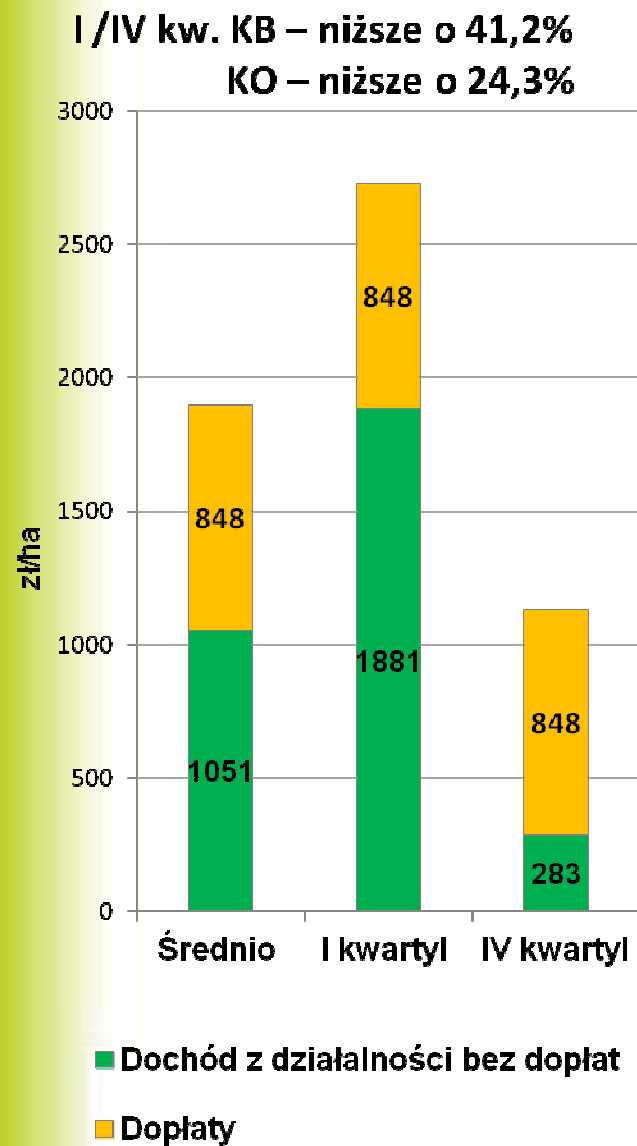
I /IV kw. KB – niższe o 55,7%
KO – niższe o 45,3%

Wyszczególnienie	Średnio w próbie	Grupy gosp. - kwartyle kosztów bezpośred.	
		Dolny - I	Górny - IV
Dochód z dział. bez dopłat	101,9	106,6	75,9
Dochód z dział. (z dopłatami)	106,5	107,9	102,6
Wskaźnik opłacalności (WP/KO)	98,3	98,3	98,1
Dochód z dział. bez dopłat /1 dt	101,2	105,9	75,4
Koszty ogółem na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	110,3	105,5	148,4
Dopłaty na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	108,7	102,9	146,6

Wskaźnik opłacalności **119,6** **145,2** **104,1**

Buraki cukrowe, wg projekcji na 2014 r., wskaźniki zmian w stosunku do średniej z lat 2007-2011

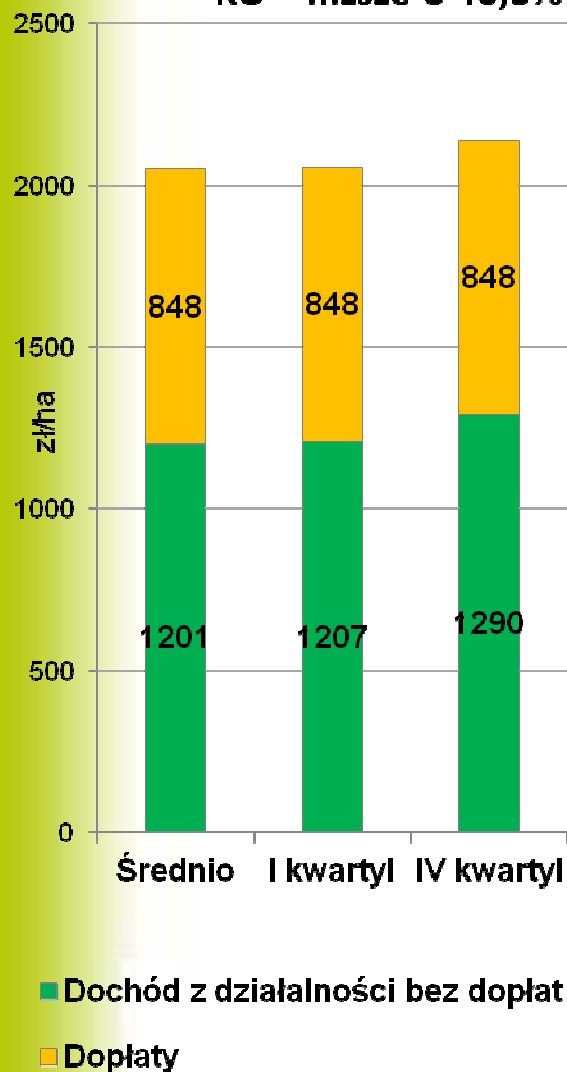
Wyszczególnienie	Średnio w próbie	Grupy gosp. - kwartyle kosztów bezpośred.	
		Dolny - I	Górny - IV
Dochód z działal. bez dopłat	118,2	112,8	139,6
Dochód z działal. (z dopłatami)	51,1	65,0	36,2
Wskaźnik opłacalności (WP/KO)	100,8	100,2	100,7
Dochód z działal. bez dopłat /1 dt	110,5	105,4	130,5
Koszty ogółem na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	94,6	99,2	80,2
Dopłaty na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	25,4	29,7	20,8

Wskaźnik opłacalności **116,8** **134,3** **103,9**

Pszenica ozima, wg projekcji na 2014 r. wskaźniki zmian w stosunku do średniej z lat 2006-2011

I /IV kw. KB – niższe o 58,5%
KO – niższe o 46,3%

Wyszczególnienie	Średnio w próbie	Grupy gosp. - kwartyle kosztów bezpośred.	
		Dolny - I	Górny - IV
Dochód z dział. bez dopłat	103,2	105,7	103,2
Dochód z dział. (z dopłatami)	106,9	108,6	106,8
Wskaźnik opłacalności (WP/KO)	97,6	97,7	97,7
Dochód z dział. bez dopłat /1 dt	99,7	102,1	99,7
Koszty ogółem na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	108,7	106,0	108,6
Dopłaty na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat	109,3	107,1	109,2

Wskaźnik opłacalności	140,9	164,3	136,9
------------------------------	--------------	--------------	--------------

Wnioski

- W perspektywie 2014 r. przewiduje się słabszą dynamikę wzrostu wartości produkcji niż kosztów w przypadku zbóż i rzepaku, co będzie skutkować niższą efektywnością produkcji – o około 2-5 pp.;

Efektywność produkcji buraków cukrowych – pozostanie na poziomie zbliżonym do okresu wyjściowego, przewiduje się że dynamika wzrostu WP będzie o ok. 1 pp. silniejsza od kosztów.

- Ocenia się, że przy niższej intensywności produkcji i racjonalnym stosowaniu środków produkcji – mając na uwadze zarówno ilość ale też czas ich wprowadzenia – można uzyskać korzystniejsze efekty ekonomiczne w porównaniu do technologii wysoko intensywnych, które charakteryzują wysokie nakłady.

Wnioski cd.

- Wymusza to działania zmierzające do zarządzania kosztami w gospodarstwach; jest to proces aktywnie kształtujący efektywność prowadzonej produkcji.

Podczas gdy niewłaściwe zarządzanie kosztami – czyli niewłaściwa alokacja nakładów – może prowadzić do niższej dochodowości, a może być wywołana np. przez przenawożenie roślin.

Dziękujemy Państwu za uwagę

Dr inż. Aldona Skarżyńska
Mgr Konrad Jabłoński

IERiGŻ-PIB
22 czerwca 2012 r.